
Dat steiht d'r in:

- Keerlke-Pries 2019

- Spreekwoorden

- Gebuursdagskalenner

- Platt in de Pleeg

- Plattdüütskmaant 2019

- De Wiehnachtsbaustee

- Krüüsbejen-Mandel-Toort

- Vörleestelefon

- Neje Leden

Keerlke-Pries 2019

Leve Leden,

as all Jahr in d' Harvst ok ditmaal weer: De Keerlke-Pries word utgeven an en Minske of en Institution, de besünners vööl för uns Platt daan hett. Elke Jahr blifft dat bit tolest geheem, faak markt de Priesdrager/ske eerst up de Veranstalten, dat he of se meent is. De Keerlke word van 't Jahr utgeven up

**Fredag, de 15. November 2019, 20.00 Ühr,
in de Groot Saal van de „Alte Post“, Esenser Str. 299,
26607 Ogenbargen.**

Bi en mooi Programm willen wi binanner wesen un de Keerlke-Pries fieren.

Mellt Jo bitte bit to de **8. November 2019** an unner de Telefonnummer **04941-6981290** (maandags un dōnnerdags 8 bit 12 Ühr), per Mail unner oostfreeske.taal@ewetel.net, mit Postkaart an Oostfreeske Taal, Postfack 1580, 26585 Auerk, of mit Fax unner **04941-179980**.

Wi freien uns düchtig, wenn Ji kōmen!

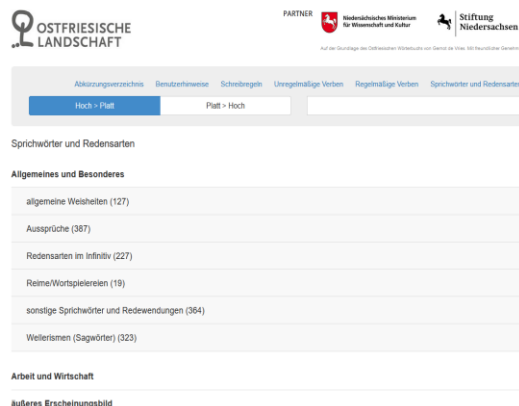
Beste Grōten

Hans Freese, Vōrsitter

Neis ut dat Plattdüütskbüro

Oostfresen un hör Spreekwoorden un Seggwiesen

Van nu of an kann man de meeste Spreekwoorden of Seggwiesen in dat Online-Woordenbook **platt-wb.de** nakieken.

Uns Kollegin Elke Brückmann hett in de lest annertalv Jahr 5.120 (!!!) Spreekwoorden un Seggwiesen sammelt, sorteert un in dat Woordenbook inpleegt.

Man daar sünd de nu nich all up een Hümpel in, nee, de sünd fein na Bover-Överschriften un Unner-Överschriften örrnt, so dat elk un een sük daar torechtfinnen kann. Butendeem kann man ok na en enkelte Woord van en Spreekwoord söken. Kiekt daar man even rin!

Dat is en heel fein Wark worden! Wi danken all Lüü, de uns so flietig Spreekwoorden to Verfögen stellt hebben.

De Oostfresen hebben för haast all Gelegenheiten en Spreekwoord of en Seggwies paraat. Wo faak muss man sük al „Wat mutt dat mutt“ of „Well weet, waar ‘t good för is“ anhören!

Dat sünd Seggwiesen, de seker elk un een kennt. Man dat giff ja noch en Bült anern, mehr of minner bekannt of heel unbekannt. Enige Seggwiesen giff dat blot in bestimmte Logen of Kuntreien. Un faak worden wi in dat Plattdüütskbüro na bestimmte Spreekwoorden un hör Bedüdens fraggt.

To dit Thema passt ok uns neei Gebuursdagskalenner:

För elke Maant giff dat een plattdüütsken Spröök, de Nicolaus Hippen smaals heel mooi illustreert hett.

De Oversetten in Hoogdüütsk un de Bedüden van de Spröök stahnt denn up de Rüggsied van de Kalenner, daarom is dat ok wat för Hoogdüütsken. Butendeem is dat en heel mooi Geschenk – villicht to Wiehnachten?!

To kriegen is de Kalenner in de Bookhannel of bi de Oostfreeske Landskupp unner <https://www.olv-gmbh.de>

De Kalenner köst 12,90 €.

Platt in de Pleeg

Vör en paar Jahr hett Hella Einemann-Gräbert – se is Mesterske an de BBS Wildeshusen – en Broschüre maakt, de Minsken, de in de Pleeg arbeiden, de nödigst Woorden un Begrepen naderbringen sall. Dat geiht t. B. um Eten un Kleer, wo een dat geiht, um Körperdelen usw. Dat sall de Arbeit mit ollerder Lüü för de, de keen Platt proten, en bietje lichter maken.

Dat Plattdüütskbüro hett dat Wark in oostfreesk Platt overdragen un en heel Rummel Broschüren drucken laten. Nu hopen wi, dat de in Pleeginrichtens, Seniorenheimen un Beroopsscholen good to Insatz komen! Informationen daarto giff dat bi dat Plattdüütskbüro van de Oostfreeske Landskupp (Tel.: 04941 1799-52).

Septembermaant is Plattdüütskmaant

Dat Motto van de Plattdüütskmaant weer in dit Jahr „Platt boot Brüngen“! Wi hebben daarto heel eng mit Pastor Jürgen Hoogstraat van de Karkengemeente Vitterbuur, de in dit Jahr ok uns Böskupper weer, tosamenearbeit.

Mit „Platt boot Brüngen“ wullen wi wiesen, wo man mit Spraak verscheden Koppels tohoop bringen kann. Dat geev drie groter Aktionen to „Platt boot Brüngen – Platt brengt ... binanner“.

De Uptakt weer an de 8. September 2019 en plattdüütsk Gottsdennst in Vitterbuur, in de St. Victor-Kark.

Mit en richtigen lüttjen Brügg as Symbol för dat Binannerbringen wurren denn verscheden Koppels van Lüü tohoop brocht: „Gesund un Krank“ an de 5. September in de Daagspleeg Fehnhusen, „Oostfresen un neje Nabers“ an de 25. September bi de Heimaat- un Kulturverein Haag, „Jung un Old“ bi de Kinnergaarn Vitterbuur an de 25. September. Wat daar bi rutsuert is, könen Ji hier up de Internettsied www.plattdüütsk.de sehn!

Uptaktpressekonferenz van de Plattdüütskmaant 2019 an de 26. August 2019 in Auerk
Foto: KÜSTENWERBUNG.DE/FRIESLANDFOTOGRAFIE.DE,
Nicolai Heise

Uns Böskupper van lest Jahr, de Buukproter Uwe Maas, hett an elke Fredag in Septembermaant een Grundschool besöcht un en Unnerrichtsstünn up Platt maakt. Dat passt fein in de Aktion „Fredag is Plattdag“ van de Platt is cool-Koppel, de ja in heel Nedersassen aktiv is. Ok de Lüttje Muus- un de Lehrkaartenrieg van Platt is cool word in dit Jahr wiederföhr, ditmaal mit dat Thema „Inkopen“.

Dat is för Scholen immer en Kans, mit dit Materiaal Platt in de Unnerricht into-bringen.

De Wiehnachtsbaustee Vitterbuur van Jürgen Hoogstraat (Böskupper för de Platt-düütskmaant 2019)

Annerlestens reep uns ´n Fründ ut Amerika an, de sien Vörfahren al för ´n Jahrhunnert na Amerika utwannert sünd. He kann düchtig proten un hett uns all vertellt, wat bi hum in d´ Streek in d´ leste Tied geböhrt was. Tomaal kweem de Spraak up de Kark bi hör in ´t Loog – midden in Minnesota. Uns Fründ sitt daar in d´ Karkenvörstand un hett d´r ´n Bült för over. He vertellt van de olle Kark, de se daar harren un dat se heel nich wussen, wo se daar woll mit anmussen. „Musst di even denken“, see he, „dat Dack is of un dat Müürwark word ok jüüst nich beter. Dat treckt dör de Ruten as man wat – aber wat wullt du bi so ´n ollen Bauwark ok seggen. Dat mag woll de ollste in d´ hele Kuntrei bi uns wesen.“ Se harren nu in d´ Karkenvörstand binannerseten un beproot, dat se hör Kark ofrieten wullen, de was eenfach to old un nich mehr för dat 21. Jahrhunnert to bruken. Wiehnachten wullen se daar för ´t leste Maal binanner komen.

Ik was heel beduust daarvan, wat he mi all vertellt harr, un froog hum: „Wo old is jo Kark denn overhoopt, dat ji de nu ofrieten willen? Is de denn wiss al so old?“ „Ja“, see he do, „stell di dat man maal vör, de is van 1928!“

Nu muss ik düchtig laggen! „Och Heer, Bob“, see ik, „wat sölen wi denn in Vitterbuur seggen. Uns Kark, de is nu 750 Jahr old worden! De harr dann ja seker al lang nich mehr west, wenn wi alltied so vergrellte Karkenvörstehers hatt harren as bi jo!“ Man so is dat – de een will ´t all am leevsten slinterneei hebben un de anner is blied over ´n ollen Kark, de ´n Bült vertellen kann. Uns Kark in Vitterbuur, de hett al mennig Jahr seen! Eerst is se so ´n 200 Jahr rooms-kathoolsk west, denn sünd de Luthersen komen. In d´ 30jarige Krieg hebben s´ hör de heel Toorn kötschoten.

Dat Water van de Noordsee hett to Wiehnachten 1717 ok stuuw d´rvör stahn. Later hebben s´ hör ok noch de Klocken ofhaalt för Kanonen un wat anners mehr.

Elke Tied, elke Generation hett d´r wat to bistüürt un hett hör Sporen achterlaten. Dat, wat d´r vandaag to sehn is, is sachtjes over de Jahrhunnerten so worden. Alltied is d´r ´n Bült to doon in so ´n ollen Kark, dat is de reinste Baustee. Denn musst d´ bi ´t Dack, denn mutten de Fogen utbetert worden, denn mutt d´ Altar of d´ Kanzel up Stee of de Örgel bruukt ´n Överhalen.

An ´t Drocksten is dat up uns Karkenbaustee alltied in de moje Verwachtenstied. Nett as Immen susen de Lüü ut d´ Gemeent d´r dör. Kört vördeem kummt maal ´n groten Karkenschummeln. Mit Ledders, Emers un Bessens, mit Water, Messing- un Sülverputzdoek, mit Mattenklopper un Böhnstübber geiht dat d´r her as unnern in ´t Gulf. Man – so seggen wi hier – ´t mutt eerst mall wesen, wenn ´t mooi worden sall.

De Küsterlüü halen Gröön binanner, dat se de Adventskranz binnen können, un de Sleifkes un Keersen komen vandag. För d´ Altar worden de moje Figuren ut Holt van d´ Böhn haalt, de uns leve Süsters un Bröörs ut Mildenu van uns Partnergemeen uns maken. De komen ut ´t Erzgebirge un hebben daar woll Slag van, wat Moois ut Holt to maken. De grote Engel steiht daar denn, de lüttje Jungse to singen, de Bargmann un moje Boomkes ut Holtspoon – du löövst nich wat mooi!

Un denn kummt de Fredag vör d´ eerste Advent, denn mutt de Adventskranz uphangen worden. Bi uns grote un hoge Kark is dat ´n Wunnerwark för sük. Uns Nabers ut de Nabergemeent, de bruken uns alltied vannarr un targen uns: Ji Vitterburers maken dat so: Ji bruken 100 Mann to

Kranz uphangen. Een hollt de Kranz fast un 99 dreihen de Kark. – So is ‘t woll nich, man so ‘n fiev Lüü bruken wi. Een steiht an d‘ Dööpsteen, boven de de Kranz maal to hangen kummt. De nächste steiht an d‘ Böhntrappen, de over fievzig Meter van d‘ Dööpsteen weg is. De darde mutt de over 750 Jahr old Trappen in d‘ Müür anhoogklautern un sitt boven up d‘ Böhn. Noch een sitt heel boven up d‘ Karkenböhn un mutt dat Tau för de Adventskranz daallaten. Denn geiht dat van d‘ Dööpsteen na d‘ Böhndöör, na d‘ Trappen, up d‘ Böhn: Hoger! Hoger! Hoger! Hoger! To hoog! To hoog! To hoog! To hoog! Hest hum? Hest hum? Hest hum? Hest hum? Nee, hangt scheev! Hangt scheev! ... un all so wat. Wenn de Kranz man eerst hangt! Denn sünd wi all blied un drinken en feinen Koppke Tee mitnanner. ‘n Settje later kummt d‘r weer ‘n Koppel Volk ut d‘ Gemeent, de mutten nu de Lüchtenkark to rechtmaken. De hele Altar – dat sünd söven boven Maten grote Biller – kriegen nu ‘n Boog ut Holt verpasst, de vull sitt van lüttje Keersen, de de wunnerbare Vitterburer Lüchtenkark maal vull Wiehnachtslücht brengen. Daar sünd wat Frünnen ut

d‘ Gemeent d‘r bi, de maken dat al veertig Jahr! Is dat nich mooi?

Wat annern sünd in disse Tied bi dat olle Tanndokterhuus in Georgsheil in d‘ Tuun, waar wi alltied moje Dannenbomen wegkriegen un söken de Bomen för d‘ Kark ut. Nooit sall ik woll de moje Wiehnachtskark mit de Kinner vergeten, as de een Boom tomaal an ‘t Proten fung un de Wiehnachtsböskupp vertellen dee.

Hebben de Wiehnachtsboom-Utsökers hör Wark daan, kummt de Frauenkreis un takelt de Bomen mooi up. Woll hunnert moje Strohsteerns hebben se maakt un de Wiehnachtsboom word van Stünn to Stünn staatsker! – Ha, well kummt daar denn noch? Dat sünd de Kinner. De brengen hör lüttje Krübb mit Stroh un all de fein Figuren un stellen hum vör d‘ Altar hen. Nu noch all Stohlen ut de ganze Straat binannerhaalt, dat all to Wiehnachten ok good sitten können. So vööl Arbeit giff dat up de Karkenbaustee bi uns to Wiehnachten, un all helpen mit! So maken wi dat Huus torecht för de mooiste Visiet, de du di denken kannst: dat is uns leve Heiland Jesus Christ!

Plattdüütske Terminen

Klönnamiddagen van d‘ Heimatverein Norderland e. V.

14. November 2019 - En Leven heel un dall sünner elektrisk Strom.

Well kann sük dat vandaag noch vörstellen?

5. Dezember 2019 - Wat kunnen de Kinner fröher doch mooi in buten spölen!

16. Januar 2020 - De fixe Froolüü van de oostfreeske Höövdingen un Grafen.

13. Februar 2020 - Engerhaaf hett ok leep stuur Tieden sehn.

Alltied van dree Ühr of an in d‘ Rummel van dat Oll Raadhuus in Nörden.

Infos daarto giff dat bi Dorothea Meints, Tel. 04931-4458 of HD.Meints@t-online.de

Kuntreiversammeln för Nörden

Elke eerst Fredag in d‘ Maant – Klock 19 Ühr bit ruugweg 21 Ühr in de Teeköken van de Leezdörper Möhlen. Anmellen bruukt man sük nich. **Infos** giff dat bi **Adolf Sanders** Tel. 04931-3365.

3. Januar 2020 – Uns Naberstadt Auerk

7. Februar 2020 – Oostfreeske Wapens un anner „Symbolen“

6. Mäart 2020 – Dat religiöös Leven van de Fresen vöodat - un as - se Christen worden bünd

3. April 2020 – Molkereen in Oostfreesland un wat se produzeerden

8. Mai 2020 – Dat oostfreeske Rheiderland (**Datum beachten!** Verleggt wegen de Maifierdag)

5. Juni 2020 – Schippen un Schippstypen

Krüüsbejen-Mandelstreusel-Toort (26-er Ring)

Dat bruukt man:

Möördeeg

100 gr. Zucker
200 gr. Botter
300 gr. Weitenmehl
Zitroonsmaak
1 Pries Solt
1 Püütje Vanillezucker

Quarkfüllung

675 gr. Magerquark
270 gr. Slagrohms upslaan
75 gr. Botter
75 gr. Zucker
25 gr. Weitenpuder
1 Spütter Zitronensaft
1 Ei

Streusel

200 gr. Zucker
300 gr. Botter
500 gr. Mehl
50 gr. Nötengrieß
en bietje Zitroon
1 Pries Solt
1 Püütje Vanillezucker

Butendeem:

200 gr. Krüüsbejen (frisk of TK)

So word de Toort maakt:

Möördeeg: Zucker un Botter verknedden, Mehl, Zitroon, Solt un Vanillezucker unnerkneden. Utrullen un in de infett Backförm geven. De Rand bit to d' Hälft mit indecken. De Möördeegboden bi ruugweg 200° C 10 Minüten vörbacken, bit he en bietje bruun is. Ofköhlen laten. Krüüsbejen up de Möördeeg verdelen.

Quarkfüllung: Quark, Zucker, Weitenpuder, Ei un Zitronensaft mitnanner vermengen, Slagrohms stief upslaan un darunner tillen, Botter uplösen un unner de Quarkmasse tillen. Quarkmasse up de Krüüsbejen verdelen un engaal gladd strieken.

Streusel: Zucker un Botter verknedden, Mehl, Nötengrieß, Zitroon, Solt un Vanillezucker daarto geven un to Streusel verarbeiden. De Streusel up de Quarkmasse engaal verdelen.

Bi 200° C ruugweg 80 Minüten backen.

Evert Druivenga

Vörleestelefon Oostfreesland:

Tel.: 04941-699944

08.10. – 22.10.19 Oeds van der Wal

22.10. – 05.11.19 Carl Ahlrichs

05.11. – 19.11.19 Anne Groeneweg

19.11. – 03.12.19 Archiv

03.12. – 17.12.19 Harm Janssen

17.12. – 31.12.19 Elise Andresen-Bunjies

Wi begröten van Harten uns neje Leden!

Enno Abendroth, Hambörg

Dirk Boden, Westerholt

Helga un Peter Bruns, Wiesmoor

Imke Schöneboom, Auerk

Impressum: Platt - Bladd is en Infomationsblatt van Oostfreeske Taal, Vereen för oostfreeske Spraak un Kultur i. V. Verantwoordelk för dat, wat daar insteiht: Hans Freese, Vörsitter. Redaktion: de Vörstand. Georgswall 1 - 5, 26603 Auerk, Tel.: 04941-6981290, oostfreeske.taal@ewetel.net. Uns Datenschutzverklaren steiht up de Webbste www.oostfreeske-taal.de